

Körledares mission

Körcentrum Syd och LU Futura/Framtidsveckan arrangerade ett seminarium i samband med körledarkonventet i Lund 18 oktober 2019 på temat *Samtid och framtid – körmusikens roll*. Efter att ha lyssnat på Helsingborgs Motettkör och representanter från Lunds universitet ställdes följande frågor till de cirka 90 närvarande körledarna:

1. Vilka är körlivets framtidsfrågor?
2. Finns det särskilda omställningar som körer och körledare behöver göra för att möta framtidens utmaningar? I så fall vilka?
3. Hur förhåller jag mig som körledare till dessa framtidsfrågor?

Alla inbjöds att först fundera över frågorna, därefter diskutera i grupper och sedan skriva svar och kommentarer. Seminariet resulterade i 52 insamlade papper med handskriven text. Denna text har transkriberats och här följer mina reflektioner över materialet. Vad är det för bild som träder fram ur de insamlade svaren på frågorna ovan?

Mitt första intryck är att körledare bryr sig om återväxten i körlivet och funderar på hur rekrytering av nya körsångare, nya körledare och ny publik ska gå till. Det framträder en bild av att körledare ibland ser sig nästan som en sorts missionärer, utrustade med en särskild passion för körmusiken och vad den betyder för människor. Ordet missionär i svenska språket förknippas nog oftast med person som framför ett religiöst budskap. På t ex engelska betyder ju ordet mission uppdrag, och den betydelsen ligger närmare till hands i detta sammanhang.

Kategorier

Svaren på de två första frågorna räknades till 291 insamlade uttalanden i form av nerskrivna meningar, korta eller långa. Dessa uttalanden sorterades i fyra kategorier: 1: Att nå ut och få återväxt, 2: Utbildningsfrågor, 3: Körsången i relation till aktuella samhällsfrågor samt 4: Organisatoriska frågor. Här följer beskrivningen av var och en av kategorierna.

1: Att nå ut och få återväxt

Svaren som kunde sorteras i denna kategori räknades till 178 stycken, vilket innebär att denna kategori samlade flest kommentarer. Först såg det ut som att kommentarer om återväxten av nya körsångare kunde särskiljas till en kategori. Kommentarer om musikaliskt innehåll och körlivets sociala del verkade bli en annan kategori. Efter att ha läst materialet om och om igen såg jag att körledarnas formuleringar som rörde dessa områden ofta var sammanflätade, så de fick räknas samman till en kategori. Denna kategori handlar om fundamentala drivkrafter för körledare. Att rekrytera nya sångare hänger ihop med att ny publik nås, men också med att man funderar över hur balansen ska vara mellan körens repertoarförnyelse och traditionsbärande. Att hålla igång körlivet innebär en kontinuitet av musikaliska traditioner men om inte nya sångare nås kommer körer att försvinna. För att visa att kören finns måste kören nå publiken. Att bry sig om hur kören når ut är också att bry sig om vilket intryck kören gör på publiken. Att nå ut med körverksamheten innebär att bry sig om hur tillgängliga körens arbetsformer är för att göra det möjligt att delta. Att behålla körsångarna intresserar körledare, så vad kan man göra för att de inte ska sluta? Är projektform ett nödvändigt arbetssätt för att kunna rekrytera sångare idag? Körledarna verkar oerhört angelägna om att körmusikens betydelse i samhället ska vara stor, och uppenbarligen är körledarna beredda att arbeta engagerat för detta. Här följer några utvalda kommentarer:

Återväxten... Rekrytera fler barn och yngre in i körlivet med hjälp av uppsökande verksamhet... Rekrytera aktivt nyanlända svenskar till körer... Starta gosskörer... Stimulera föräldrar att sjunga med barnen... Det är viktigt för barn att sjunga! Inte för att vi ska få påfyllning i vuxenkörer och inte för körsångens, kompositörens och körledarens överlevnad utan för att barn behöver sjunga... Folk vill sjunga – om det bara finns ledare och förutsättningar så fortsätter körlivet att blomstra. Inte som förr – men på nya spännande sätt.

2: Utbildningsfrågor

Kommentarer som kan räknas till denna kategori blev 53 stycken. Körledare tog upp frågor om vilka kunskaper som krävs för att leda kör, vilken utbildning och vilken fortbildning som behövs. Till denna kategori räknades också kommentarer som handlade om utvecklingsfrågor för kören, val av repertoar och tankar kring den allmänna kunskapsnivån inom körområdet. Några av förslagen:

Musikundervisningen i skolan måste bli mer seriös... Utforska ny repertoar... Utbilda publik genom att presentera musik från olika tider, inte bara ny musik, men även "gammal" musik behöver plats i konsertrepertoaren... Anti-aging för rösten är väldigt aktuellt! Uppmuntra denna "sångteknik" ... Utbilda sig i att leda ovana sångare... Kanske kommer körledare att behöva fördjupa sig i språket, tal och logopedi för att kunna möta barn och vuxna som inte blivit kulturellt och språkligt tillgodosedda i tidig ålder... Det behövs nyskriven musik som är möjlig för små körer ute i landet...

3: Körsången i relation till aktuella samhällsfrågor

En del körledare lyfte frågan om hur körmusiken ska spegla tidens stora frågor. Tre av de aktuella samhällsfrågorna dök upp i 38 kommentarer: körsångens roll i klimatkrisens tid, integration av nya svenskar i körer/mångkulturella frågor samt hbtq-frågor. Några omställningsförslag:

Det finns en stor potential i konst att kunna medvetandegöra människor om problem kring klimat/miljö... Gör körer mer välkomnande gentemot icke-svenskar, icke svenskspråkiga, icke-kristna och till queer- och transpersoner... Att spegla, gestalta och uttrycka samtiden och framtida visioner genom körsång... Att körsången förankras i samhället...

4: Organisatoriska frågor

Min erfarenhet säger mig att man ofta på arbetsplatser lätt fastnar i diskussioner som gäller resurser och organisation. Därför blev jag förvånad över att frågor rörande detta: tillgång till körnoter, lokalfrågor och ekonomi samlade så få som 22 kommentarer. Några exempel:

Möjlighet d v s omöjlighet till projektpengar för körer utanför kyrkans hamn... Tyvärr är det väl så att de flesta av dem som har förstått vikten av ett rikt kulturliv i samhället hellre sjunger och spelar än driver kulturpolitiska frågor... Världen (eller åtminstone Sverige) håller på att digitaliseras, fler digitala hjälpmedel vore givande...

Frågor rörande dessa områden verkade viktiga för körledarna som skrev om detta, men det var uppenbart att uttalanden om själva musikutövandet samlade många fler kommentarer.

Körledares förhållningssätt

Den tredje frågan om hur körledare förhåller sig till framtidsfrågorna samlade svar som cirklade kring två utgångspunkter. Totalt kom det in 40 uttalanden som svar på denna fråga. 26 av dessa uttalanden handlade om vad körledarna ville göra. Några exempel:

Söka kunskap... Jag arbetar flitigt... Prata för varan i alla sammanhang... Jag tänker starta körskola för vuxna män... Samarbeta med andra aktörer för att bredda intresset hos åhörare... Nya arbetsformer behövs, t ex projektkörer... Besök skolorna tidigt och bjud in till dina körer, om du ska jobba med barn...

14 uttalanden handlar om vilken attityd man ville inta och hur man ville tänka. Några exempel:

Var nyfiken!

Envisas!

Öppenhet.

Gräv där du står!

Jag behöver få lugn och ro i vardagen för att hinna fundera och jobba med ovannämnda frågor.

Våga prova!

Var ett föredöme som det slags människa du tror på!

Wordle

Titta på ordmolnet! Att leka med det populära webbprogrammet Wordle innebär att det skapas en bild av vilka ord som har dykt upp mest frekvent i en text. Ju större ord desto fler gånger har det skrivits. I den totala mängden text som samlades in fanns 3082 ord. Bilden ovan visar resultatet av att hela materialet. Små bindeord är bortplockade liksom ord som bara förekommit en gång. I programmet valde jag form på molnet och färg på orden, och en ungefärlig alfabetisk ordning från vänster till höger. Ord som börjar på "å", exempelvis "återväxt" sorteras under "a", eftersom programvaran är engelskspråkig. Prova att låta blicken vandra hit och dit mellan de största orden och se efter om du tycker det bildas meningar! Dessa meningar får symbolisera ett koncentrat av vad körledarna skrev 18 oktober 2019.

Någon kanske undrar varför ordet "få" förekom så ofta i uttalandena? Jag tittade närmare på detta, och det blev uppenbart att ordet användes när körledare beskrev vad de vill få att hända. Med ordet "få" kan ju också menas ett litet antal, men även ynnesten att få en gåva. Ett urval uttalanden som innehåller ordet "få" får bli avslutningen på denna artikel i form av en sorts körledardikt:

Få sångare...

Få möta kören...

Få med sig sången...

Få fler...

Få växande körsångkultur...

Få publiken att komma...

Få möjligheter...

Få Sverige att sjunga...

2020-09-01

Lena Ekman Frisk

Föreståndare Körcentrum Syd